

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

CHEMIE - Ketony

Název školy	SŠHS Kroměříž
Číslo projektu	CZ.1.07/1.5.00/34.0911
Autor	Ing. Libuše Hajná
Název šablony	VY_32_INOVACE 03_CHE
Název DUMu	CHE.0213.1F
Stupeň a typ vzdělávání	Odborné vzdělávání
Vzdělávací oblast	Člověk a příroda
Vzdělávací obor	Chemie
Vzdělávací okruh	Ketony
Druh učebního materiálu	Prezentace
Cílová skupina	Žák, 16 - 19 let
Anotace	Prezentace komplexně seznamuje žáky s názvoslovím ketonů a s vlastnostmi, výrobou a použitím nejvýznamnějších ketonů
Speciální vzdělávací potřeby	- žádné -
Klíčová slova	Keton, ketonická skupina, aceton, bromaceton, rozpouštědlo, plexisklo, butanon
Datum	22.2.2013

Ketony

- mají mezi atomy uhlíku v uhlíkovém řetězci navázanou ketonickou skupinu - **CO** -
- v jejich názvech píšeme za základ daný počtem atomů uhlíku číslici, která vyjadřuje na kterém atomu uhlíku je navázaný kyslík
- za tuto číslici píšeme koncovku **-on**

např. pentan – 2 - on

napište vzorcem:

- hexan-3-on
- ethanal
- propan-2-on

správně:

- $\text{CH}_3 - \text{CH}_2 - \text{CO} - \text{CH}_2 - \text{CH}_2 - \text{CH}_3$
- $\text{CH}_3 - \text{CHO}$
- $\text{CH}_3 - \text{CO} - \text{CH}_3$

pojmenujte:

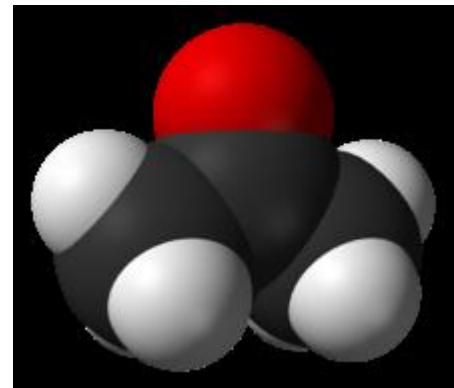
- $\text{CH}_3 - \text{CH}_2 - \text{CH}_2 - \text{CH}_2 - \text{CH}_2 - \text{CHO}$
- $\text{CH}_3 - \text{CH}_2 - \text{OH}$
- $\text{CH}_3 - \text{CO} - \text{CH}_2 - \text{CH}_3$

- ***správně:***
- hexanal
- ethanol
- butan-2-on

vlastnosti ketonů

acetone $\text{CH}_3 - \text{CO} - \text{CH}_3$

- je bezbarvá hořlavá kapalina
- charakteristického zápachu
- s vodou neomezeně mísitelná

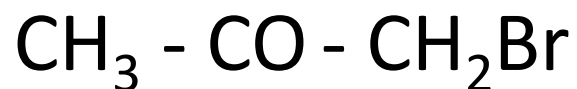
Obr.č.1: <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Acetone-3D-vdW.png>

- používá se jako rozpouštědlo organických látek
- je základní surovinou chemického průmyslu
- výroba léčiv

Obr.č. 2: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Temazepam_10mg_tablets-1.jpg

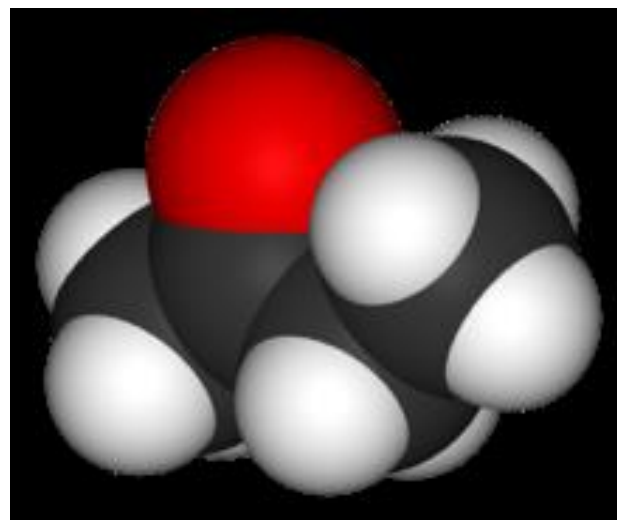
- používá se k výrobě základního stavebního prvku polymeru - známého jako plexisklo
- bromaceton - slzný plyn

butanon

- je bezbarvá kapalina

Obr.č.3: <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Butanone-3D-vdW.png>

- má ostrou, sladkou vůni, která připomíná karamel a aceton
- používá se jako rozpouštědlo při výrobě gumy, pryskyřic

Obr.č.4: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Studless_tire_2.jpg

Obr.č.5: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Violin_rosin.jpg

- různých produktů pro domácnost: laků, mořidel, odstraňovačů nátěrů
- nachází uplatnění při výrobě plastů, textilu, parafinového vosku

Obr. č. 6: <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Parafina.jpg>

- do lepidel
- jako čisticí prostředek
- rozpouštědlo barviv
- pro denaturaci lihu

denaturovaný líh

Obr.č.7: <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Denaturat.jpg>

Otázky

- Charakterizuj ketony.
- Jak tvoříme názvy ketonů?
- Popiš vlastnosti acetonu.
- Vysvětli co je to slzný plyn.
- Uveď kde se používá butanon.

zdroje

- Wikipedie
- Wikimedia Commons
- Doc. RNDr. Jan Čipera, CSc., RNDr. Jaroslav Blažek, RNDr. Pavel Beneš, CSc.: Chemie A